

BEAU GESTE

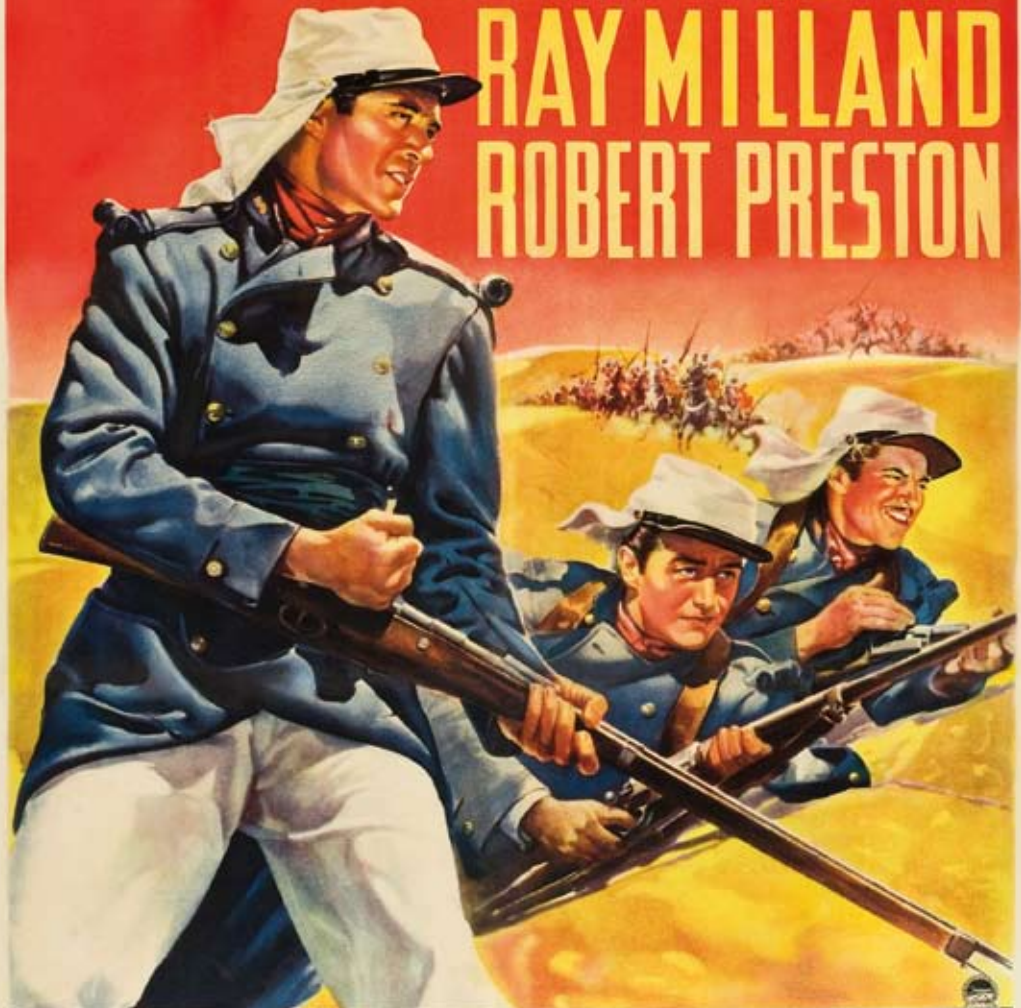
A PARAMOUNT PICTURE

Starring

GARY COOPER

RAY MILLAND

ROBERT PRESTON

BRIAN DONLEVY - SUSAN HAYWARD - J. CARROL NAISH - DONALD O'CONNOR - JAMES STEPHENSON Produced by WILLIAM A. WELLMAN

1 De beeldvorming

Een dikke, wollen, donkerblauwe jas met wapperende panden. De witte kepie op het hoofd. Op de achtergrond de kale zandwoestijn. Soms enige woest uitzierende Arabische krijgers op kamelen of paarden.

Dit is het afgezaagde beeld dat wij hebben van de soldaat van het Vreemdelingenlegioen. Altijd in oorlog met Arabische stammen in de woestijn, waarbij de dappere legionairs uiteindelijk niet alleen de overwinnaars zijn, maar ook de *good guys*. Vaak is dit beeld vastgelegd op filmposters of op covers van boeken. Het lijkt wel of de talloze films en boeken elkaar kopiëren, zó lijken al die scenario's en afbeeldingen op elkaar.

Met de stroom boeken, films en televisieseries die dit beeld in stand hielden, is het geen wonder dat niet veel mensen weten wat het Vreemdelingenlegioen in werkelijkheid is. En nog steeds verschijnen er met enige regelmaat artikelen over het Vreemdelingenlegioen in de Nederlandse pers waarin weer de oude stokpaardjes van gevluchte misdadigers, desertie en een onmenselijk harde opleiding van stal worden gehaald.

BOEKEN OVER HET FRANSE VREEMDELINGENLEGIOEN

“Ik doop mijn pen niet in de inkt, maar in het leven.”

(Blaise Cendrars, Zwitsers legionair en dichter, die meevocht in de Eerste Wereldoorlog)

Mogelijk het eerste boek in de Engelse taal over het Vreemdelingenlegioen is het boek *Under Two Flags* van de schrijfster Ouida, een alias van Maria Louise Ramé. Dit boek kwam uit in 1867 en gaat over de tragische geschiedenis van een Engelsman die de schuld van een misdrijf, gepleegd door zijn broer, op zich neemt en dienst neemt in het Legioen, dat dan vecht in de woestijn van Algerije.

In 1924 schreef een andere Brit, Percival Christopher Wren, het boek *Beau Geste*. Deze spannende roman verhaalt over drie broers die in het Legioen terechtkomen. Ook zij strijden tegen woeste stammen in Noord-Afrika. Het boek werd opgevolgd door *Beau Sabreur* in 1926. Zowel *Under Two Flags* als *Beau Geste* zijn verschillende malen verfilmd en het is vooral *Beau Geste* dat model zou staan voor het beeld van het Vreemdelingenlegioen.

Lopend van Breda naar Frankrijk (1936-1945)

‘IK ZAL WEL AVONTUURLIJK ZIJN AANGELEGD.’

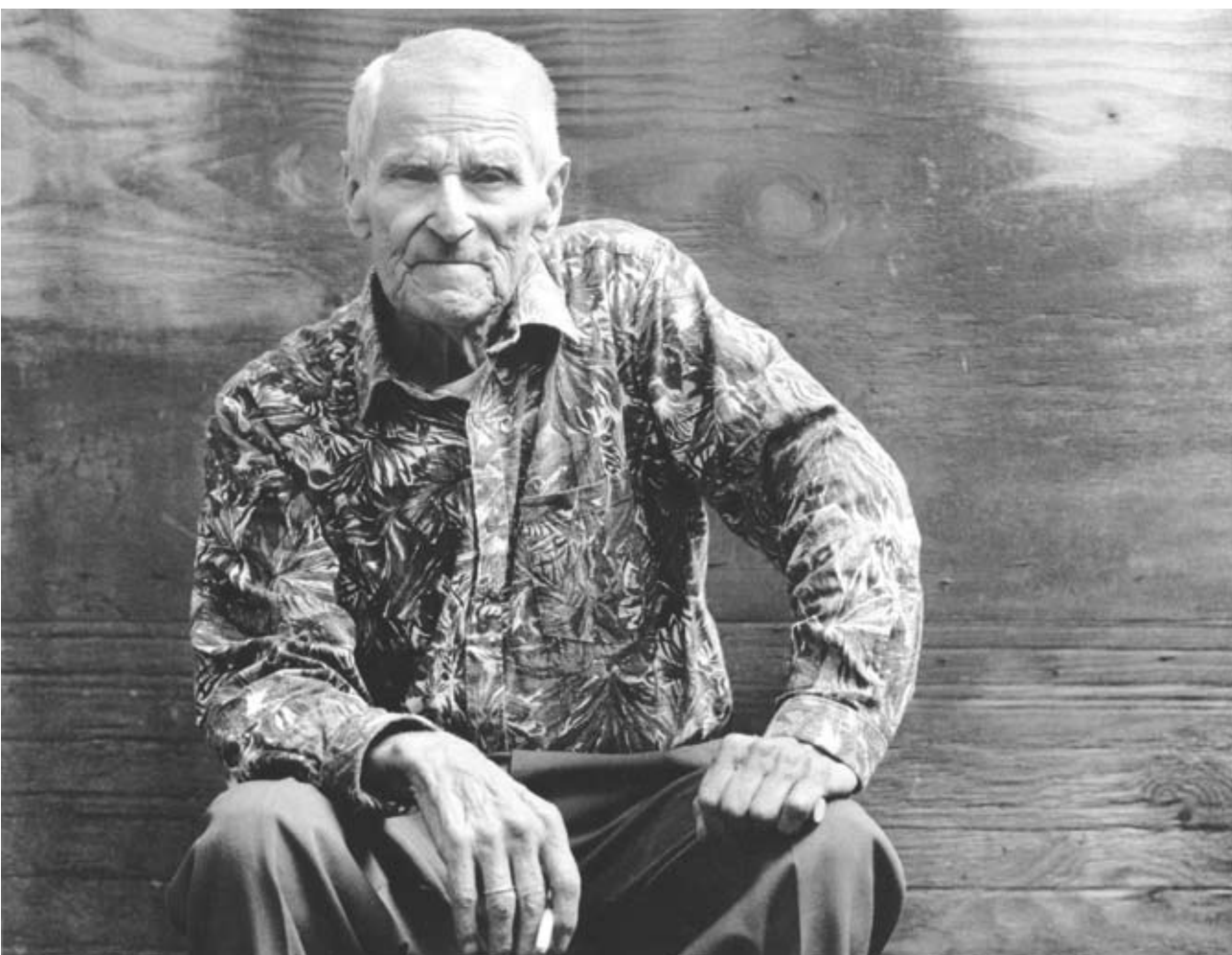
Na de Eerste Wereldoorlog keerde het Vreemdelingenlegioen terug naar Noord-Afrika. Het bekeek de wereld vanuit het hoofdkwartier in het Algerijnse Sidi-bel-Abbès en de talloze kazernes en posten in Marokko, Algerije en Tunesië. Legionairs legden wegen aan in Algerije en Marokko, deden patrouilles in de door Frankrijk gecontroleerde gebieden, de zogenaamde *tours de police*, en sloegen kleinere opstandjes en muiterijen neer. De legionairs wisten waar ze aan toe waren. De pacificatie van Marokko was sinds eind 1934 een feit.

Eind jaren dertig veranderde echter alles. Alle ogen van het Legioen waren toen gericht op het mondiale conflict dat dreigde uit te breken. De Tweede Wereldoorlog leidde tot een overhaaste oprichting van marsregimenten, om de enorme stroom buitenlandse vrijwilligers op te vangen en te encadreren. Die vrijwilligers kwamen niet af op de romantiek van het Legioen, maar wilden Frankrijk dienen. In korte tijd werden er vijf nieuwe regimenten opgericht. Tot het 11e en 12e *Régiment Étranger d’Infanterie* (11e en 12e REI) behoorden Fransen die al eerder in het Legioen hadden gediend en de status van reservist hadden. Voorts officieren, onderofficieren en manschappen van de Noord-Afrikaanse regimenten en buitenlandse vrijwilligers die hadden getekend

voor de duur van de oorlog. Ook het 21e, 22e en 23e *Régiment de Marche de Volontaires Étrangers* (Marsregiment van buitenlandse vrijwilligers) waren nieuw. Deze regimenten vingden de enorme stroom vrijwilligers en vluchtelingen op die naar Frankrijk kwamen. Oud-leden van de Internationale Brigades, Spaanse vluchtelingen, Joodse vluchtelingen uit Duitsland en veel Polen en Roemenen maakten deel uit van deze regimenten, die werden ingezet in de Elzas om de eerste klappen van de Duitse inval op te vangen.

Te voet naar Frankrijk

Rotterdammer Wim Dikkers had zich kort na de pacificatie van Marokko aangemeld bij het Vreemdelingenlegioen. Dikkers herinnert zich alles

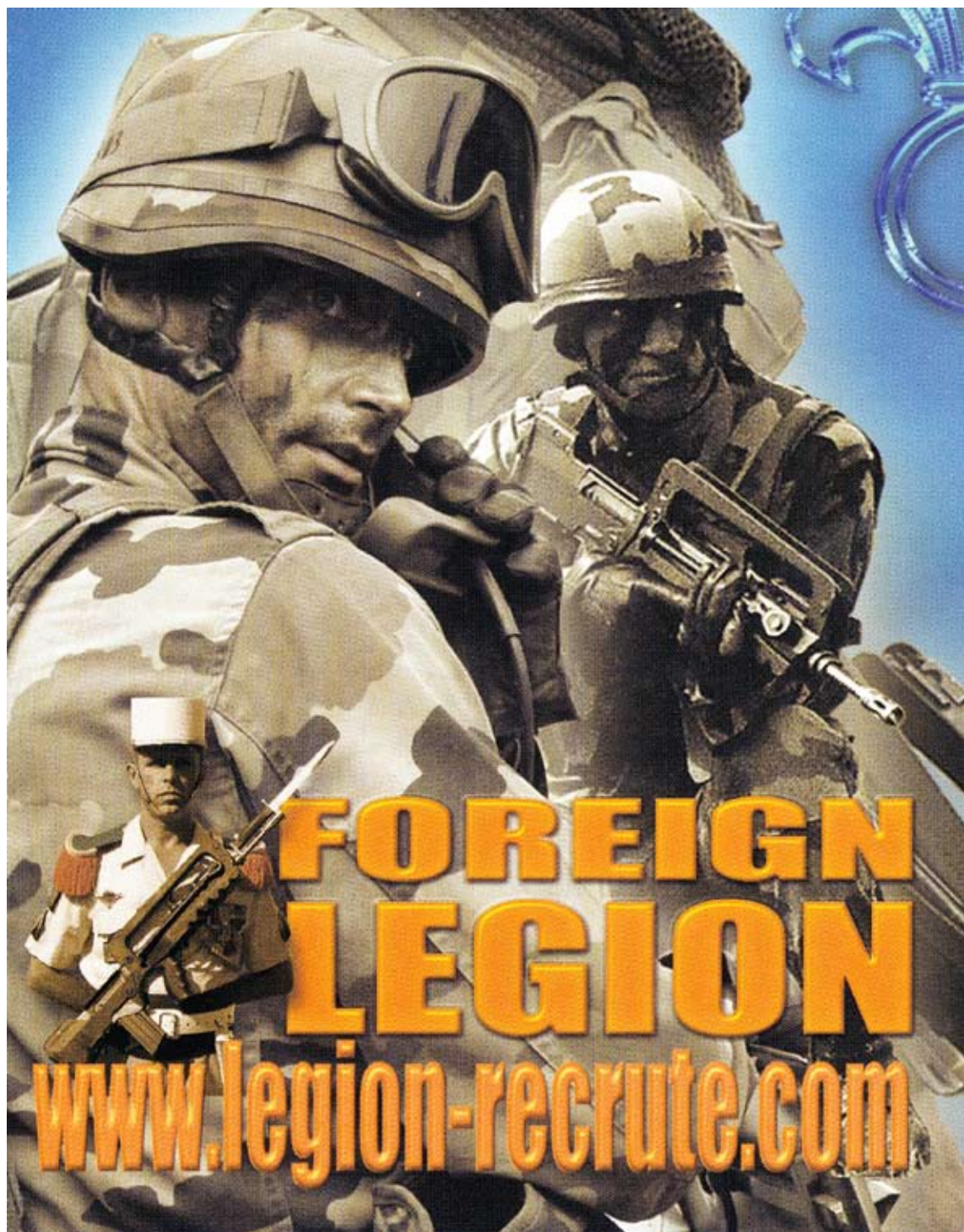

Wim Dikkers in 1994. Foto: Karin Stroo.

nog heel goed. Als hij vertelt, zit zijn vrouw er ook bij. Ze kan de verhalen van Wim soms beamen, maar wanneer hij vertelt over de tijd na het Legioen vult ze hem af en toe aan en neemt soms zelfs enthousiast het gesprek over. Met name haar herinneringen aan de Nederlandse Vereniging van Oud-Legionairs zijn zeer levendig en menig anekdote vliegt over tafel. Dikkers praat op rustige toon, steekt

af en toe een sigaret op. Het lijkt wel of het allemaal niet zo'n grote indruk op hem heeft gemaakt. Toch heeft hij erg veel gezien en meegemaakt.

Wim Dikkers: "Ik ben in 1936 in het Legioen gekomen, onder mijn eigen naam. Ik was toen twintig. Nee, veel Fransen zaten er niet in. In mijn tijd zaten er wel veel Duitsers in, zo'n 60 procent. Dat had te maken, denk ik, met het opkomend fascisme. Maar

4 Naar het Legioen

Sinds 1831 dienden naar schatting ruim 4000 Nederlanders in het Vreemdelingenlegioen. Tussen 1831 en 1942 waren dat er circa 1500, aldus de Nederlandse onderzoekster C.A.E. den Boer in haar studie *Nederlanders en het Franse Vreemdelingenlegioen, een ontmythologisering* uit 1999. Dat is 0,5 procent van het totale aantal legionairs. Tussen 1942 en 1963 dienden 1560 Nederlanders in het Legioen, 1,1 procent van het totaal.

Onder deze Nederlanders waren – later bekende – schrijvers als Jan Cremer en Louis Ferron, die slechts enkele weken zouden dienen, maar ook de beruchte schrijver Richard Klinkhamer en beeldend kunstenaar Jan Montyn. Volgens de Schotse historicus Hugh McLeave diende ook de beroemde, in Rotterdam geboren en later tot Amerikaan genaturaliseerde historicus Hendrik van Loon in het Vreemdelingenlegioen; hij vocht tijdens de Eerste Wereldoorlog ook mee in Noord-Frankrijk. Ook beruchte namen uit de Amsterdamse onderwereld als Stanley Hillis, Donald Groen en Mink K. (Mink Kok) dienden volgens de kranten korte tijd in het Legioen. In de Tweede Wereldoorlog zat ook een Tokkie bij het Legioen, David Tokkie, die in 1940 als sergeant meevocht in Narvik.

De Nederlanders in het Vreemdelingenlegioen namen deel aan veldslagen, droegen bij aan overwinningen, waren getuige van de ondergang van de Franse koloniën of wachtten tevergeefs op actie in de kazernes en trainingskampen die het Legioen overal ter wereld heeft. In dit hoofdstuk leest u hun verhalen.

HET VERHAAL VAN HET VREEMDELINGENLEGIOEN ZELF

Het Franse Vreemdelingenlegioen is zich altijd sterk bewust geweest van zijn imago. Dat imago heeft het Legioen altijd veel opgeleverd, want hoe berucht het soms ook was, er kwamen heel wat mannen af op dit leger, waarvan men dacht dat het weinig vragen stelde, oorlog voerde in verre oorden en zijn soldaten de kans op een nieuw leven bood. Hoe slecht het imago soms ook was – vaak gebaseerd op propaganda van landen die in oorlog waren met Frankrijk – er waren altijd mannen die hoopten in het Legioen onderdak te vinden.

Werving en propaganda

Het Legioen heeft zelf altijd veel propaganda gemaakt, al was het maar om potentiële kandidaten op spoorwegstations, in politiebureaus en bij kazernes de weg

Een ondernemende Brabander in het Legioen (1991-1997)

**‘HET ENIGE WAT ZE VAN JE VERWACHTEN, IS DAT JE HET VELD IN
RENT MET EEN MES OP JE GEWEER.’**

Voordat het tot een interview kwam, wilde Marco Paans mij eerst eens ontmoeten. Gewoon om te kijken wat voor vlees hij in de kuip had. Dat tekent Paans. Hij ziet eruit alsof hij wel tegen een stootje kan, met zijn brede postuur. En hij kan inderdaad heel wat hebben, vooral omdat hij heeft geleerd welke risico's hij kan nemen en welke niet. Dat is een voorwaarde om te overleven in het vak dat Paans gekozen heeft na zijn tijd in het Vreemdelingenlegioen. Want tegenwoordig is Paans *private contractor*.

Paans is zijn militaire carrière begonnen in het Nederlandse leger. “In 1988 ben ik in Nederland in dienst gegaan. Eerst kreeg ik twee maanden een basisopleiding in Oirschot, daarna twee maanden in Harderwijk, de antitankopleiding. Vervolgens tien maanden naar Duitsland, naar het 42e Bataljon Limburgse Jagers in de Ondersteuningscompagnie als antitankschutter. Ik vond het heel leuk en ik wou ook wel doorgaan, maar eigenlijk was het hele dienstplichtsysteem zwaar teleurstellend. Met mensen werken die daar geen zin in hebben, geleid worden door mensen die meer een sociale werkplaats-idee hebben. Dus ik ben er na mijn dienstitijd uitgegaan. Ik wilde wel militair zijn, maar niet in Nederland.”¹

In het Legioen

Paans had dan misschien graag soldaat willen blijven, in de burgermaatschappij zat hij ook bepaald niet stil. Van het Vreemdelingenlegioen had hij wel eens gehoord, maar hij dacht dat het niet meer bestond. “Dus toen ben ik zoals de rest van de familie op de binnenvaart aan de slag gegaan. Toen Europa te klein voor me werd, ben ik gaan baggeren bij *Île de la Réunion*, dat ligt vlakbij Madagascar. Een Frans eiland, waar we de haven gebaggerd hebben. Daar kwam ik op een gegeven moment in contact met een man van een jaar of zestig, vijfenzestig. Een Duitser die met pensioen was. Die was ook kraanmachinist en had de volle vijftien jaar gediend in het Legioen. Hij zei dat het nog gewoon

Marco Paans in het kantoor van Argos Security, zijn eigen beveiligingsbedrijf. Foto: Birgit de Roij.